PARALLELTOETSEN

RIANNE JANSSEN

KU LEUVEN
Universiteit Antwerpen
STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

OVERZICHT

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

- Situering binnen peilingen
- Onderzoekslogica
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Schoolfeedback bij paralleltoetsen
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Gebruik
- Besluit

OVERZICHT

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

- Situering binnen peilingen
- Onderzoekslogica
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Schoolfeedback bij paralleltoetsen
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Gebruik
- Besluit

PEILINGEN

- Peilingen in alle OESO-landen behalve Griekenland en Portugal
- Grootschalige, gestandaardiseerde toetsafname

- In Vlaanderen sinds 2002
- Netoverschrijdend
- Representatieve steekproef scholen/leerlingen
- Voor diverse leer- en vakgebieden
- In verschillende onderwijsniveaus en -vormen

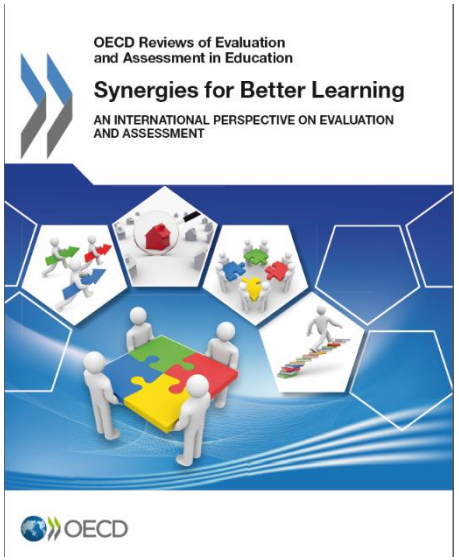

Jaar	Basisonderwijs	Secundair onderwijs
2002	Wiskunde Begrijpend lezen	
2004		Informatieverwerving en -verwerking (SO1A)
2005	Wereldoriëntatie: natuur met praktische proef	
2006		Biologie met praktische proef (SO1A)
2007	Nederlands: lezen en luisteren	Frans: lezen, luisteren en schrijven (SO1A)
2008	Frans: lezen, luisteren, schrijven en spreken	Wiskunde (SO1B)
2009	Wiskunde	Wiskunde (SO1A)
2010	Wereldoriëntatie: tijd, ruimte, maatschappij en brongebruik met praktische proef	Nederlands: lezen, luisteren en spreken (SO3)
2011		Informatieverwerving en -verwerking (SO1A) Wiskunde (SO2)

Jaar	Basisonderwijs	Secundair onderwijs
2012	Informatieverwerving en -verwerking met praktische proef ICT	Frans: luisteren en spreken (SO3: aso, tso en kso)
2013	Nederlands: lezen en luisteren	Project Algemene Vakken (SO3: bso)
2014		Wiskunde (SO3: aso, tso en kso)
2015	Wereldoriëntatie: natuur en techniek met praktische proef techniek	Natuurwetenschappen met praktische proef (SO1A)
2016	Wiskunde met praktische proef	Burgerzin en burgerschapseducatie (SO3)
2017	Frans: lezen, luisteren en spreken	Techniek (SO1A)
2018	Nederlands: lezen, luisteren en schrijven	Wiskunde (SO1A)
2019	Mens en maatschappij	Wiskunde (SO1B)
2020	Informatieverwerving en -verwerking met praktische proef ICT	Kritisch denken, mediawijsheid en probleemoplossen (SO3)
2021	Wiskunde	PAV (SO3: bso)
2022		Nederlands SO1 A&B Wiskunde SO1 A&B

DOELSTELLINGEN

- Op systeemniveau
- Op schoolniveau

DOELSTELLINGEN OP SYSTEEMNIVEAU

- Leerprestaties leerlingen
  - Criteriumgericht: behalen van de eindtermen
  - Op tijdstip *t* met oog voor **verschillen** tussen leerlinggroepen
  - Meten van **evoluties** hierin over jaren heen

- Leerprestaties scholen
  - Vergelijkend
  - Vaststellen verschillen tussen scholen
  - Feitelijke verschillen en in relatie met achtergrondgegevens

KWALITEITSZORG OP SYSTEEMNIVEAU

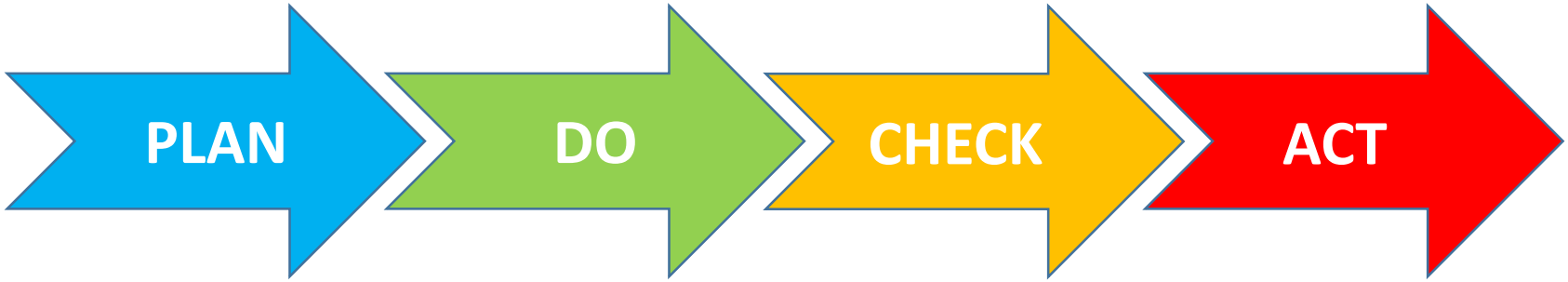

Eindtermen

Implementatie

Peiling
als evaluatie en als feedback aan diverse onderwijsactoren

Borgen en bijsturen

DOELSTELLINGEN OP SCHOOLNIVEAU

- Schoolfeedback bij peilingen
  - Leerprestaties leerlingen
    - In hoeverre behalen de leerlingen de eindtermen?
    - Criteriumgericht (absoluut)
  - Prestatie school
    - Hoe goed doet mijn school het in vergelijking met andere (vergelijkbare) scholen?
    - Vergelijkend (relatief)

- Paralleltoetsen
  - Op initiatief van de school
  - Vergelijkbare toetsen en schoolfeedback als bij peilingen
  - In te zetten in het kader van interne kwaliteitszorg

www.paralleltoetsen.be

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

Paralleltoetsen van peilingen

Aanmelden

Toelichting | Werkwijze | Veelgestelde vragen | Overzicht paralleltoetsen

Met **paralleltoetsen** kunt u als basisschool of secundaire school nagaan in welke mate u met uw leerlingen bepaalde eindtermen of ontwikkelingsdoelen bereikt. Een paralleltoets is altijd gelinkt aan een peiling. De opdrachtgever van dit onderzoek is het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, de uitvoerder is het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen (KU Leuven & Universiteit Antwerpen).

Op deze website vindt u alle **informatie** over de paralleltoetsen en kunt u **feedback** aanvragen.

OVERZICHT

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

- Situering binnen peilingen
- Onderzoekslogica
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Schoolfeedback bij paralleltoetsen
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Gebruik
- Besluit

ONTWIKKELD IN HET KADER VAN EEN PEILINGSPROJECT

Voor-bereiding	Toets-ontwikkeling	Peiling	Valorisatie
P-2	P-1	P	P+1

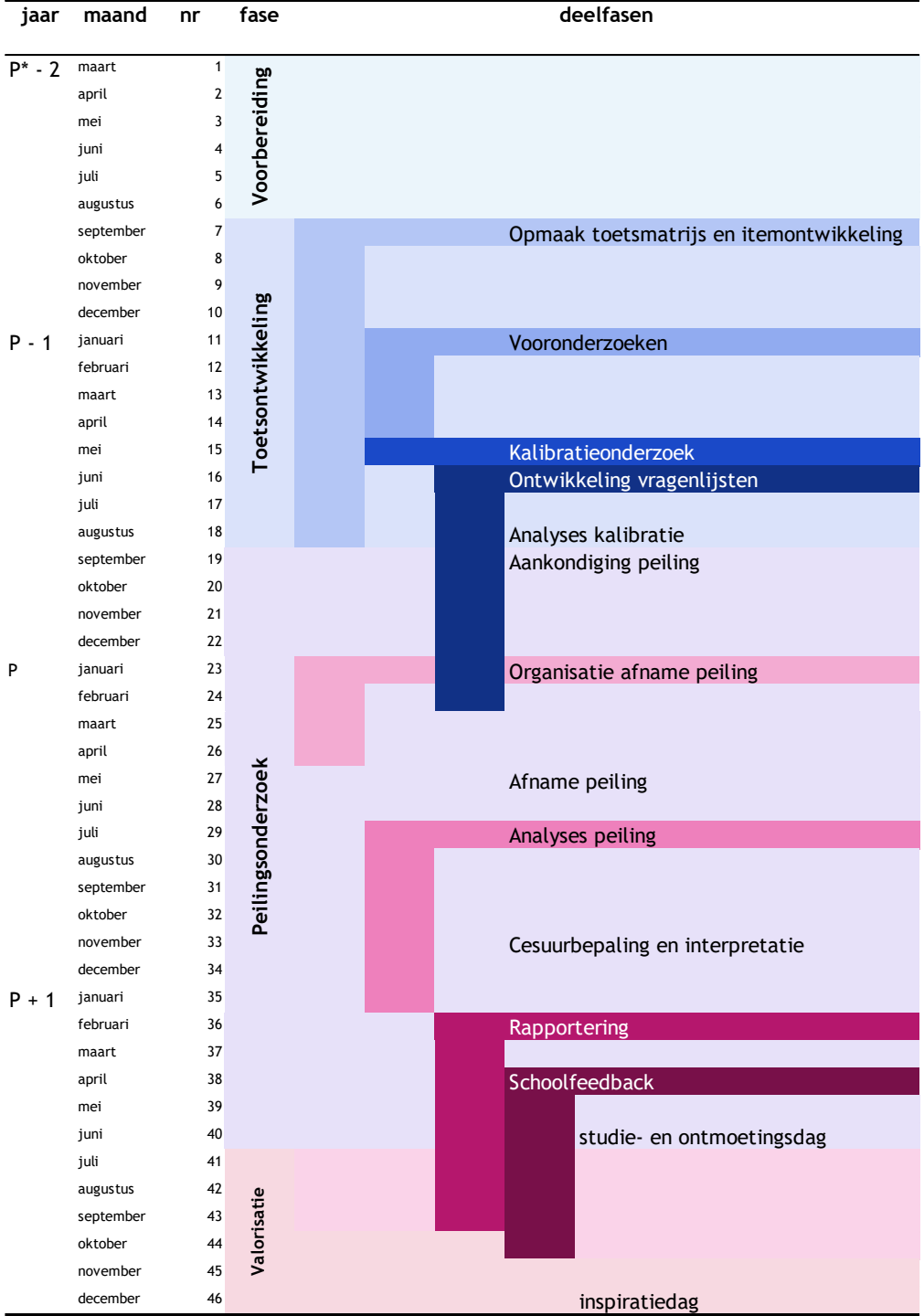

- Resonantiegroepen
- Opvolgings- en stuurgroepen
- Kwaliteitschecks via het betrekken van inhoudelijke experten

INHOUDSVALIDITEIT

- Afbakening domein peiling o.b.v. selectie van eindtermen binnen een leer- of vakgebied
- Netoverschrijdend
- Opstellen toetsmatrijs (blauwdruk)

ET	Kennen	Begrijpen	Toepassen
1			
2			
3			
3a			
3b			
4			

Inhouds-validiteit

STANDAARDISATIE

- Itemontwikkeling in het kader van grootschalige, gestandaardiseerde toetsafnames
- Open en gesloten antwoordformat
- Evolutie naar digitale toetsafnames

- Noot: daarnaast ook praktische proeven

VOORBEELDEN PRAKTISCHE PROEVEN

Aangeboden via brochures en KlasCement

TOETSONTWIKKELING

- In schooljaar voorafgaand aan schooljaar van de peiling
- Gedetacheerde leerkrachten en lectoren (i.s.m. interne stuurgroepen)
- Vooronderzoeken:
  - Bij experten
  - Bij leerlingen
    → Herwerking van de toetsvragen
- Kalibratieonderzoek:
  - Grote representatieve groep leerlingen (+/- 500 per toets)
  - Kwaliteit van de toetsvragen nagaan
  - Opstellen van een meetschaal

OVERZICHT

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

- Situering binnen peilingen
- Onderzoekslogica
  - **Leerprestaties leerlingen**
  - Schoolprestaties
- Schoolfeedback bij paralleltoetsen
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Gebruik
- Besluit

MEETSCHAAL

vaardigheid

moeilijkheidsgraad

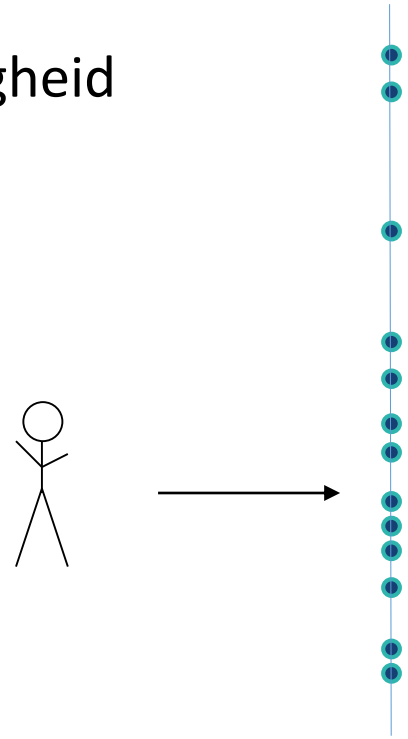

Voorbeeld peiling wiskunde basisonderwijs (mei 2016)

Schaal: “referentiepunten”

Eindterm 2.3:

De leerlingen kunnen veel voorkomende maten in verband brengen met betekenisvolle situaties.

Eindterm 2.8:

De leerlingen kunnen schatten met behulp van referentiepunten.

Voorbeeldopgave 1

Vul de juiste maateenheid in.

Een groot brood weegt ongeveer 800 …….. .

Correct: 92%; *(g of gram)*

Voorbeeldopgave 2

Als Murat de inhoud ‘1 cm³’ schat, denkt hij aan … .

A de inhoud van een baksteen

B de inhoud van een aquarium

C de inhoud van een luciferdoosje

D de inhoud van een dobbelsteen

A: 6%, B: 7%, C: 15%, **D: 71%**

Hoe hoog is het gebouw waar de vrouw met de witte trui voor staat ongeveer?

…… m

Correct: 49%; *(interval 9 – 12 m)*

MEETSCHAAL “referentiepunten”

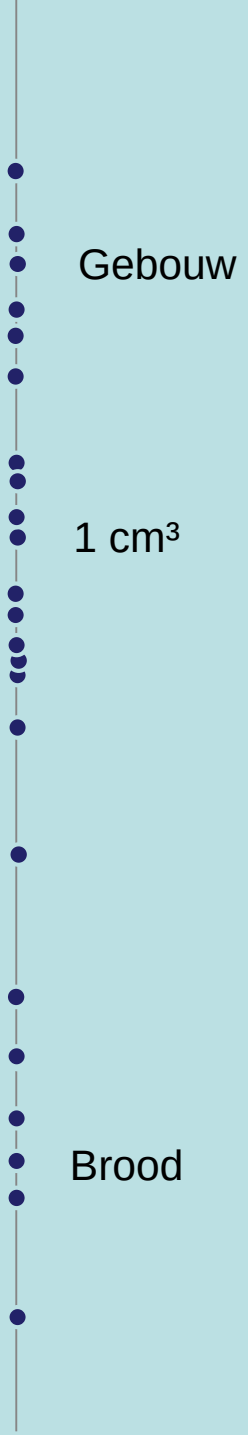

Constructie:

- op basis van gegevens leerlingen
- na toetsing model

VOORDELEN MEETSCHAAL

- Equivalentie peilings- en paralleltoetsen
- Criteriumgerichte meting (eindtermen) o.b.v. cesuurbepaling
- Betrouwbaarheid op leerlingniveau
- Vaststellen evoluties

OPSPLITSING PEILINGS- EN PARALLELTOETSEN

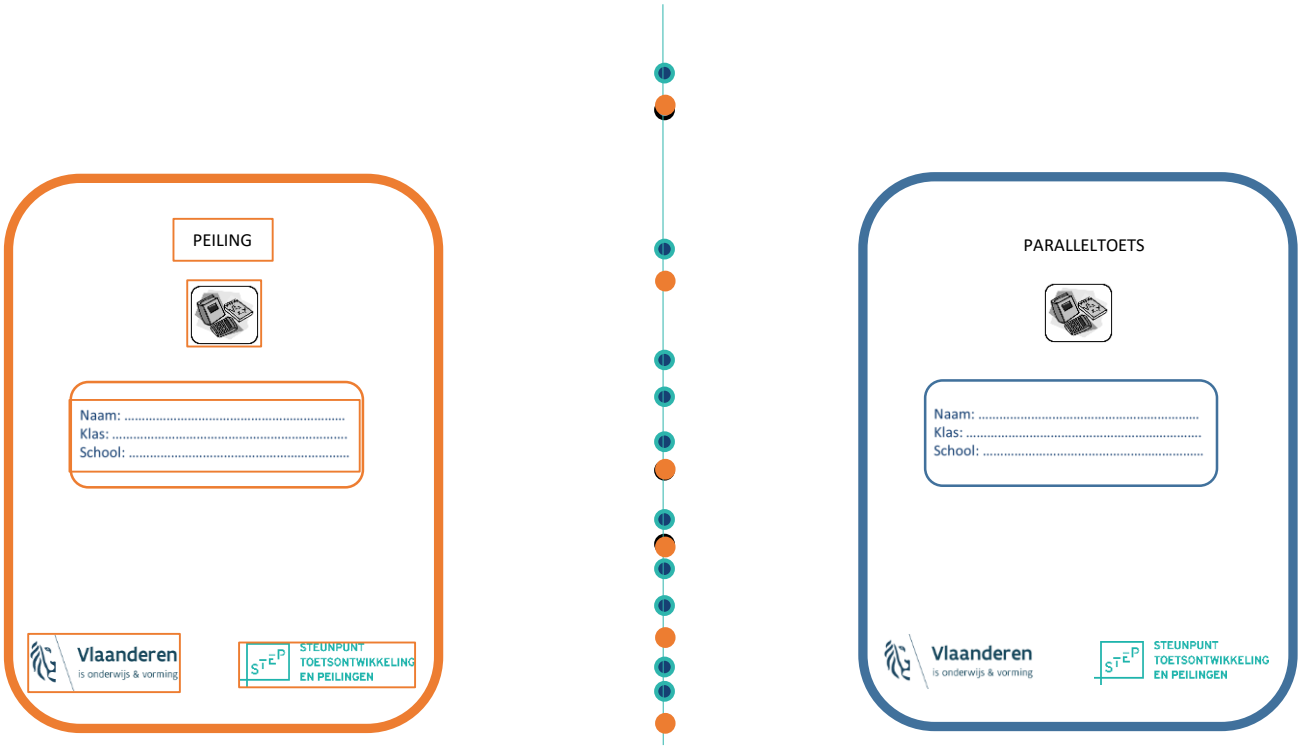

CESUURBEPALING

Behalen eindterm

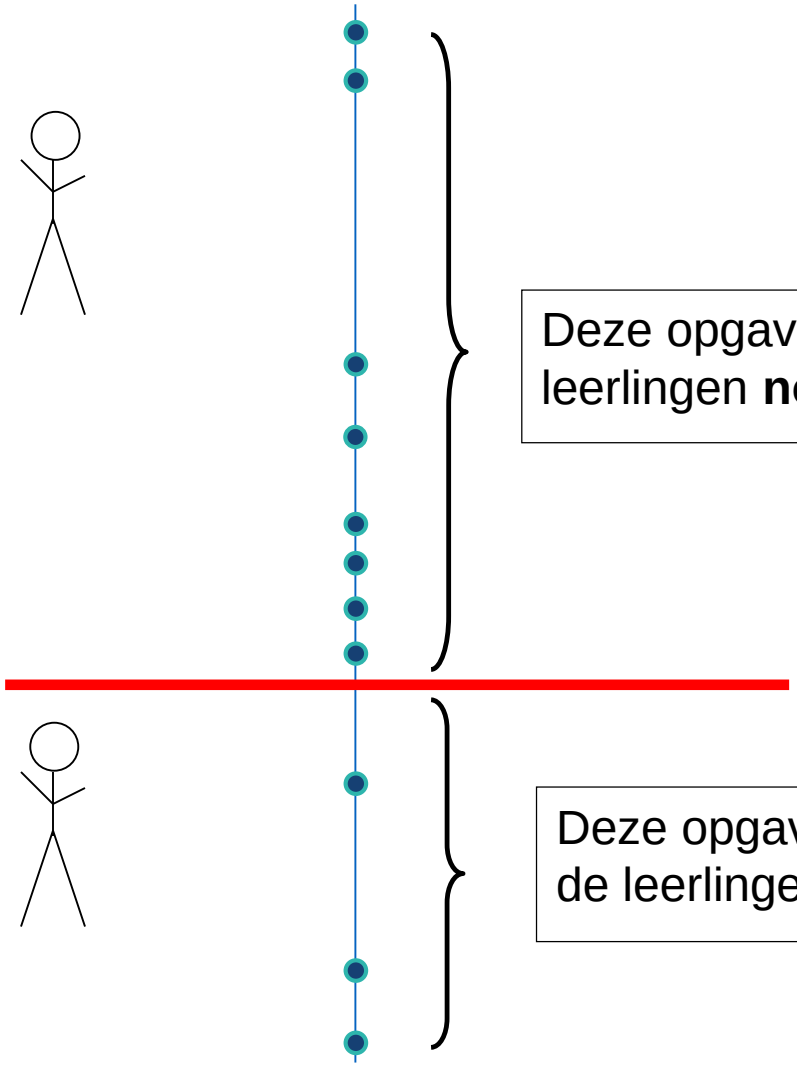

Deze opgaven moeten de leerlingen **nog niet** beheersen

Behalen eindterm nog niet

Deze opgaven moeten de leerlingen beheersen

MEETSCHAAL
“referentiepunten”

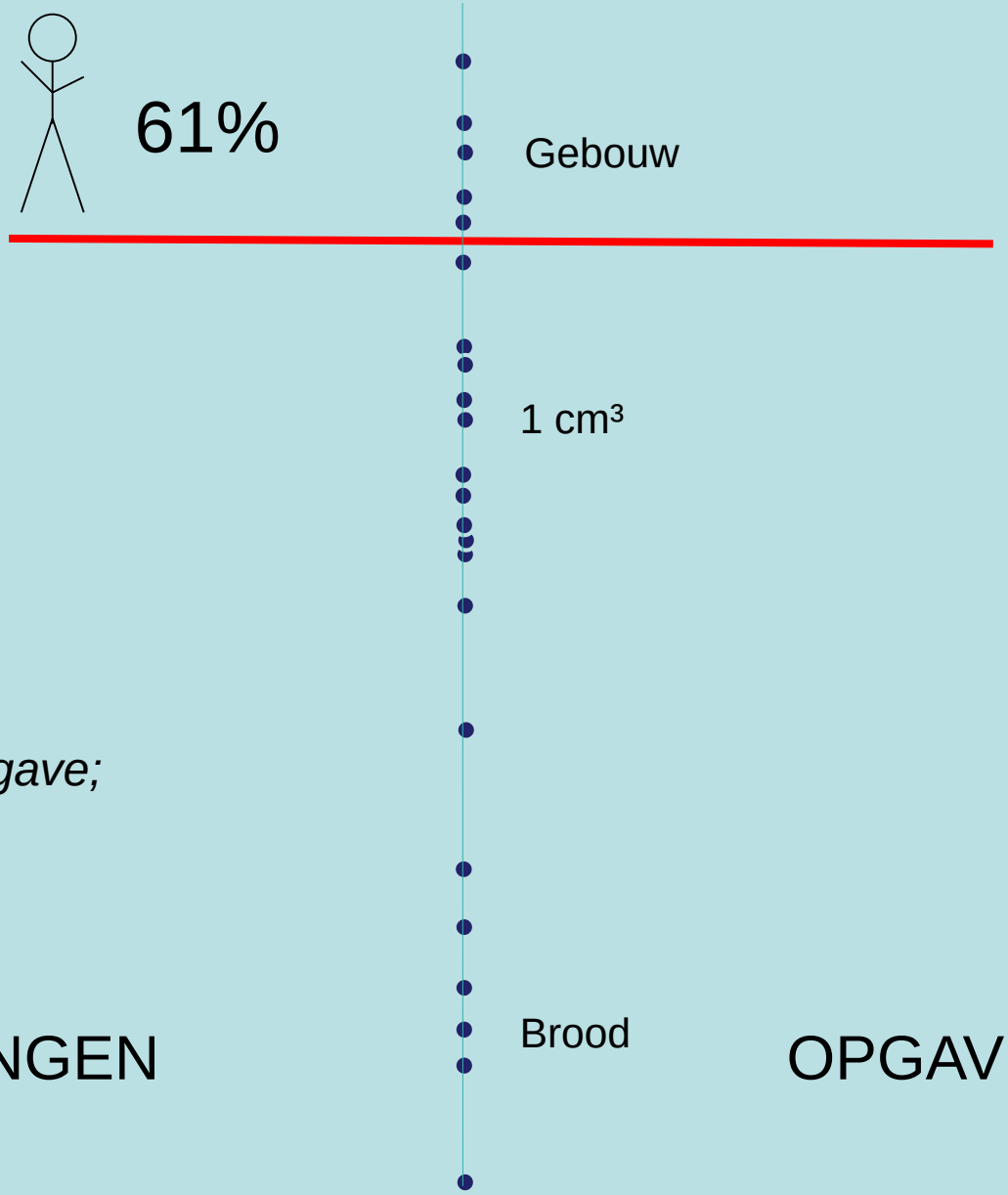

MINIMUM =

ET score 5 op 10

Geen feedback
op niveau van toetsopgave;
wel voor deelgebieden
in leer- of vakgebied

LEERLINGEN

OPGAVEN

Wiskunde basisonderwijs

Domein getallen en bewerkingen

- Hoofdrekenen (20 min.)
- Functies en voorstellingswijzen (20 min.)
- Begrippen en symbolen met betrekking tot bewerkingen (25 min.)
- Breuken en kommagetallen (25 min.)
- Getalwaarden en gelijkwaardigheid (20 min.)
- Veelvouden en delers (35 min.)
- Afronden, benaderen en schatten (25 min.)
- Verhoudingen en schaal (30 min.)
- Cijferen (65 min.)
- Rekenen met procenten (30 min.)
- Probleemoplossen bij getallen en bewerkingen (70 min.)

Domein meten en meetkunde

- Probleemoplossen bij meten en meetkunde (80 min.)
- Begrippen en symbolen met betrekking tot maateenheden (20 min.)
- Betekenisvolle herleidingen (25 min.)
- Maten gebruiken in betekenisvolle situaties en schatten met behulp van referentiepunten (25 min.)
- Omtrek, oppervlakte en inhoud (40 min.)
- Rekenen met geld en kloklezen (40 min.)
- Ruimte en ruimtelijke oriëntatie (40 min.)
- Begrippen en symbolen met betrekking tot meetkunde (30 min.)

BETROUWBAARHEID OP LEERLINGNIVEAU

Fictief voorbeeld:

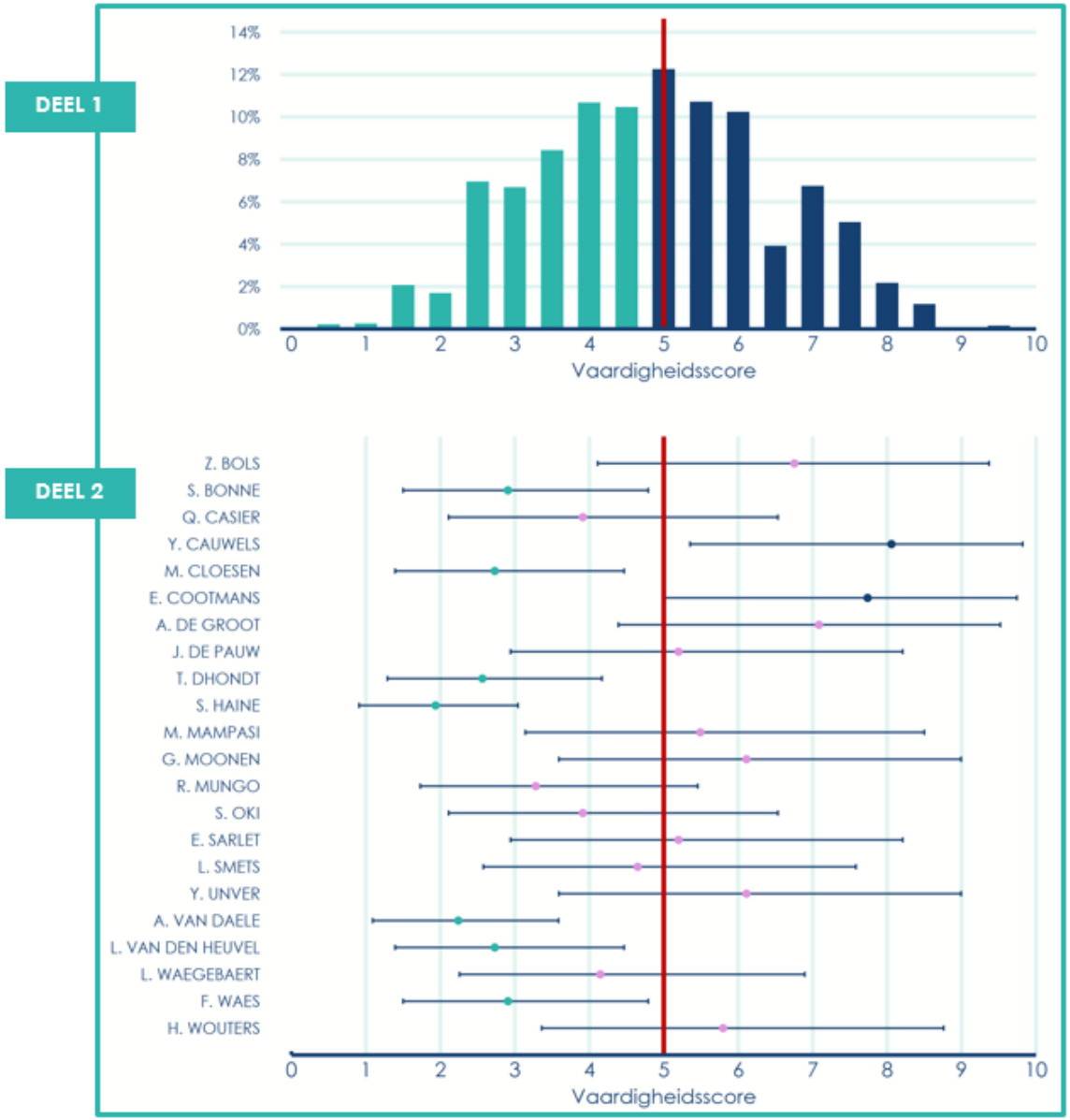

Meetnauwkeurigheid kan enkel stijgen door meer (of meer gerichte) toetsopgaven

METEN VAN EVOLUTIES

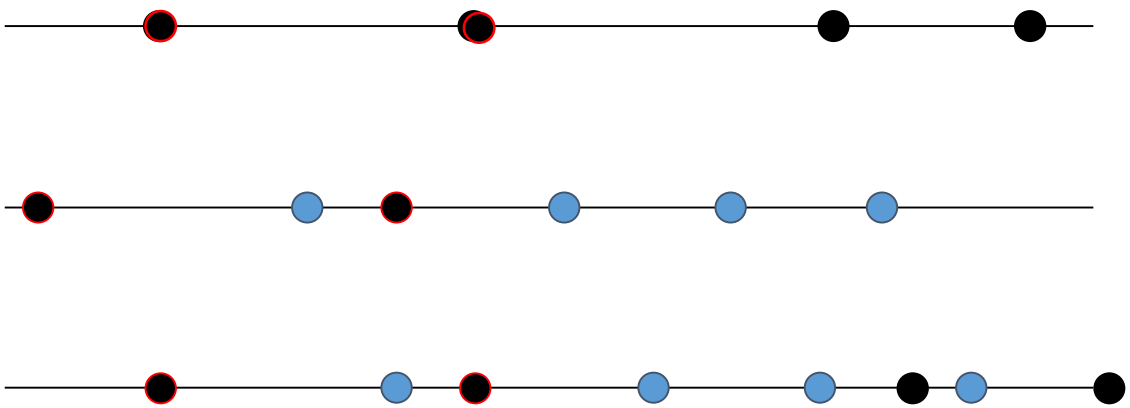

‘if you want
to measure change,
don’t change the measure’

N.B. Ook koppeling van meetschaal
met internationaal onderzoek mogelijk (bv. PIRLS)

Voorbeeld: peiling wiskunde basisonderwijs

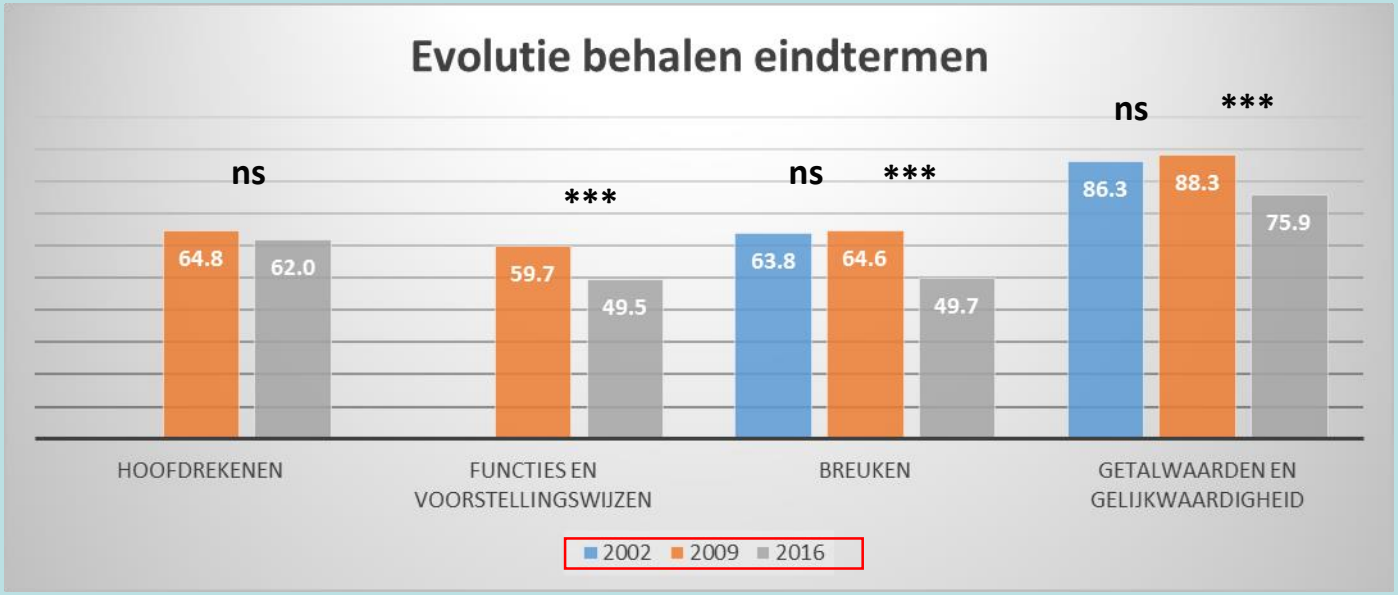

SAMENVATTING: METEN VAN LEERPRESTATIES

- Gestandaardiseerd

- Netoverschrijdend

- Via meetschaal
  - Betrouwbaarheid
  - Criteriumgerichte meting (cesuur)
  - Vergelijkbaarheid over de tijd

OVERZICHT

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

- Situering binnen peilingen
- Onderzoekslogica
  - Leerprestaties leerlingen
  - **Schoolprestaties**
- Schoolfeedback bij paralleltoetsen
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Gebruik
- Besluit

MULTINIVEAU-ANALYSES

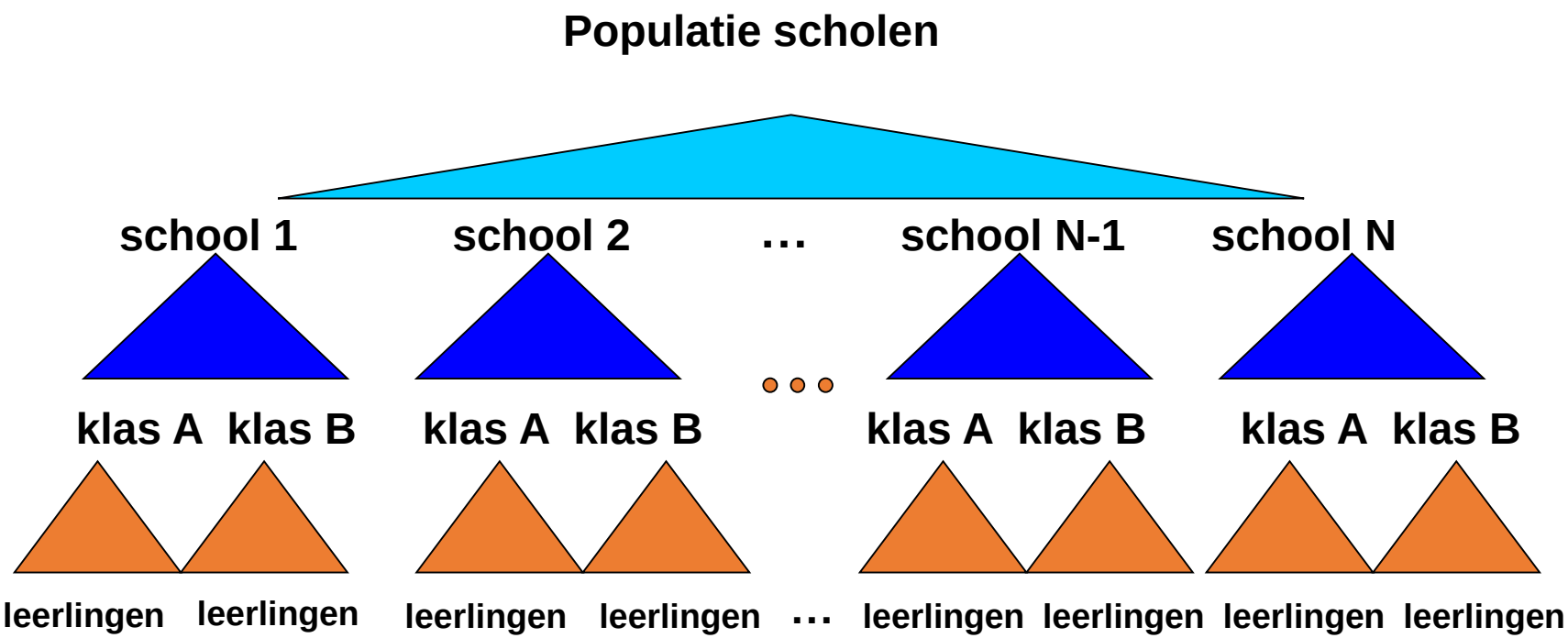

ANALYSE SCHOOLVERSCHILLEN

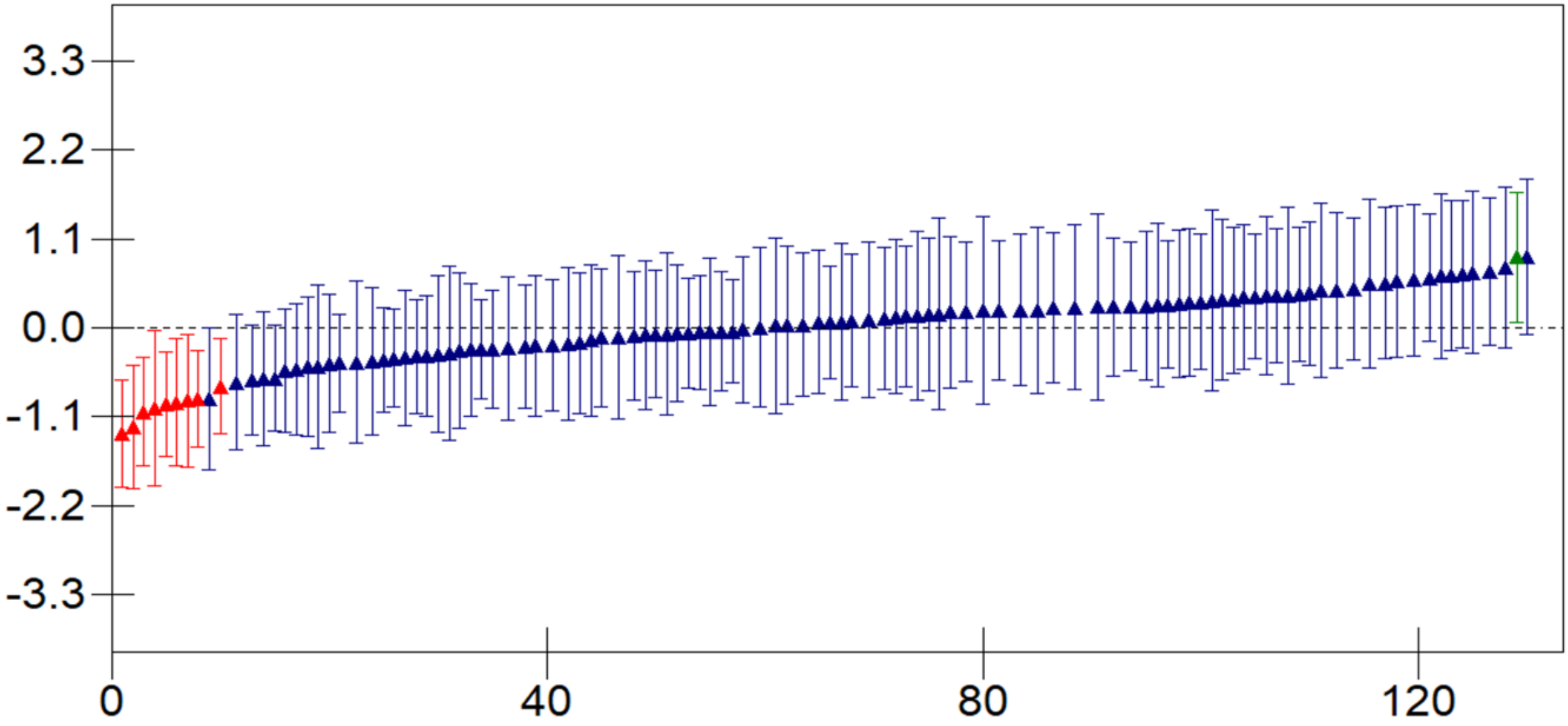

Bruto-verschillen

met aanduiding van betrouwbaarheidsintervallen

OPSPLITSEN PRESTATIEVERSCHILLEN

Wat is het aandeel van de prestatieverschillen tussen scholen dat is toe te schrijven aan de school?

Leerlingprestaties =

f (niet-schoolse factoren + schoolse factoren)

Persoons- en omgevingskenmerken
Fairnesskenmerken vb. SES
Schoolcontextkenmerken

Didactische aanpak leraren
Motivatie om te leren

CF. CIPO-MODEL

- Leerlingkenmerken:
  - geslacht
  - eventuele schoolse voorsprong of achterstand (op basis van het geboortejaar)
  - eventuele diagnose voor dyslexie, dyscalculie, ADHD, autisme of een andere beperking of leerstoornis
  - thuistaal
  - aantal boeken thuis (maat voor het cultureel kapitaal van het gezin)
  - opleidingsniveau van de moeder
  - het al dan niet ontvangen van een studietoelage

- Schoolkenmerk:
  - gemiddelde score op de financieringscriteria (deze criteria beschrijven hoeveel leerlingen er in de school risico lopen op onderwijskansarmoede)

SITUERING SCHOOL
FEITELIJK EN VERWACHT GEMIDDELDE

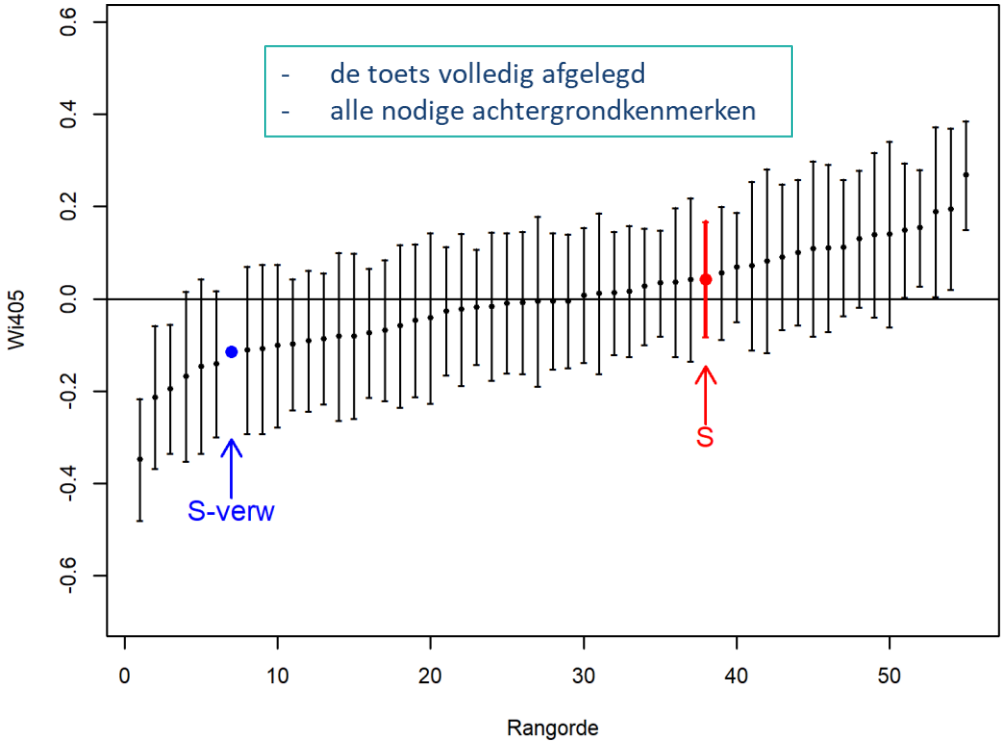

- Zwarte stippen: feitelijke gemiddeldes van de **peilingsscholen**
- **S**: feitelijk gemiddelde van deze school

Het feitelijk gemiddelde van een school (S) is het gemiddelde van haar vaardigheidsscores.

- **S-verw**: verwacht gemiddelde van deze school

Het verwacht gemiddelde (S-verw) is de score die we statistisch van een school verwachten, gegeven haar leerlingenpubliek.

SITUERING SCHOOL
TOEGEVOEGDE WAARDE

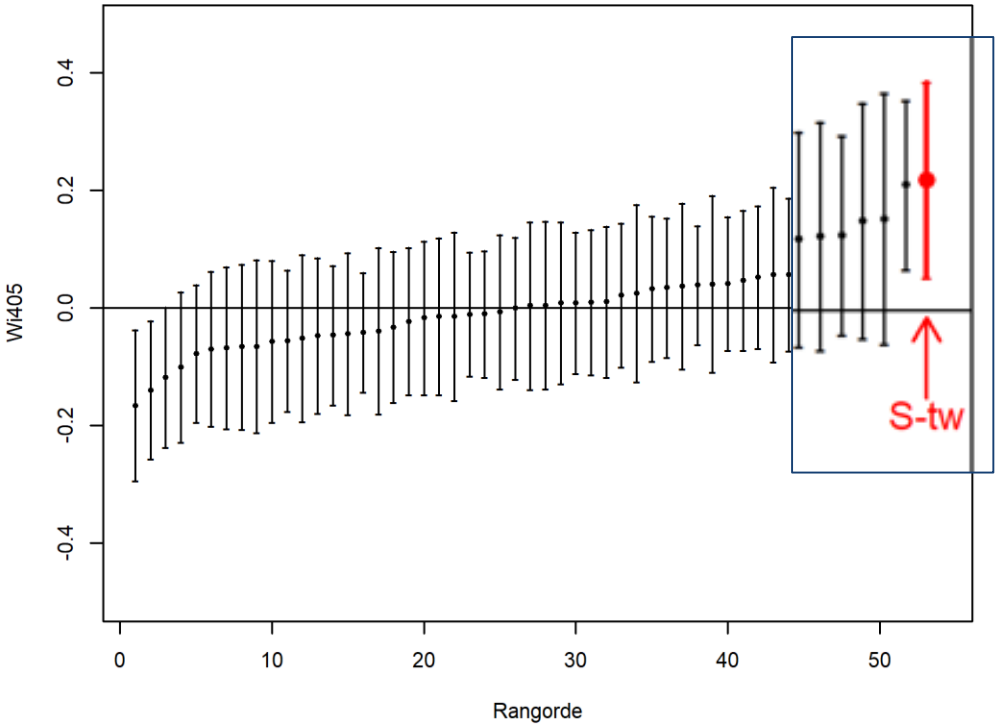

S-tw (toegevoegde waarde) =

S (feitelijk gemiddelde) – S-verw (verwacht gemiddelde)

- Zwarte stippen: toegevoegde waardes van de peilingsscholen
- **S-TW**: toegevoegde waarde van deze school

UITBREIDBAAR NAAR LEERWINST

- Leerwinst
  - ‘Hoe goed doet deze leerling het in vergelijking met voorheen?’
  - Mate van vooruitgang (naast behaald niveau)

- Longitudinale onderzoeksopzet

- Methodologie is uitbreidbaar naar systeem van leerwinstmetingen
  - Vooruitgang op de meetschaal
  - Vergelijking tussen scholen in de mate waarin ze vooruitgang boeken met hun leerlingen

SAMENVATTING: VERSCHILLEN TUSSEN SCHOLEN

- Multiniveau-analyses

- Vergelijking schoolprestaties
  - qua prestaties op zich
  - qua toegevoegde waarde

- Rekening houdend met de kenmerken van de leerlingen die deelnamen aan de toets (profiel school op kenmerken i.p.v. grove groepering van scholen)

OVERZICHT

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

- Situering binnen peilingen
- Onderzoekslogica
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Schoolfeedback bij paralleltoetsen
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Gebruik
- Besluit

OVERZICHT DEELNEMERS

	Aantal leerlingen	Deelgenomen?	Toets volledig afgelegd	In analyse	
School					
123456	80	ja	57	51	
Vestigingsplaatsen					
123456/1 Dorpsstraat 1, 1234 Zonnedorp	39	ja	37	34	
123456/2 Schoolstraat 2, 1235 Ekstergem	41	ja	20	17	
Lesgroepen					Leerlingen uit vestigingsplaats:
6 A Zonnedorp	20	ja	18	16	123456/1
6 B Zonnedorp	19	ja	19	18	123456/1
6 A Ekstergem	20	ja	20	17	123456/2
6 B Ekstergem	21	nee	0	0	123456/2

BEHALEN VAN DE EINDTERMEN

Feitelijke prestaties (geen achtergrond-kenmerken)

		Verdeling vaardigheidsscores											Eindtermen bereikt	Gemiddelde vaardigheidsscore
		deze leerlingen hebben de eindtermen NIET bereikt					deze leerlingen hebben de eindtermen bereikt					Tot.		
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
Ter vergelijking														
Peilingssteekproef	Pct lln	0%	1%	2%	4%	9%	14%	17%	21%	20%	12%	100%	84%	6,9
School														
	# lln	0	0	0	3	3	3	2	2	3	2	18	12	6,2
	Pct lln	0%	0%	0%	17%	17%	17%	11%	11%	17%	11%	100%	67%	
	# lln	0	0	0	3	3	3	2	2	3	2	18	12	6,2
	Pct lln	0%	0%	0%	17%	17%	17%	11%	11%	17%	11%	100%	67%	
	# lln	0	0	0	3	3	3	2	2	3	2	18	12	6,2
	Pct lln	0%	0%	0%	17%	17%	17%	11%	11%	17%	11%	100%	67%	

INDIVIDUELE LEERLINGENFEEDBACK

Fictief voorbeeld:

DEEL 1

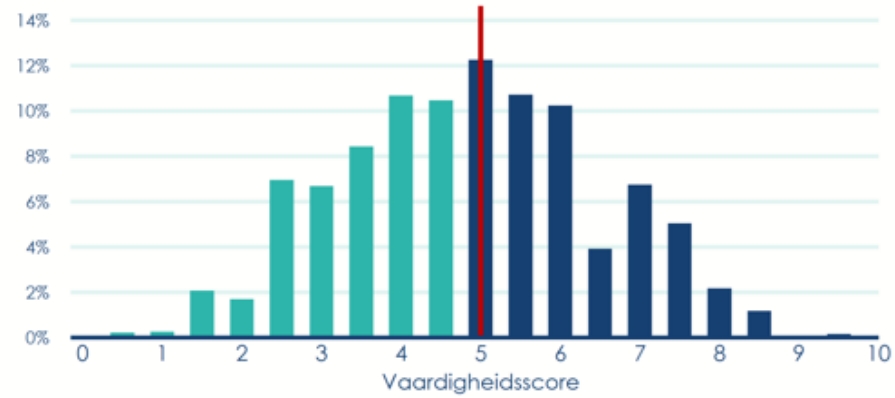

DEEL 2

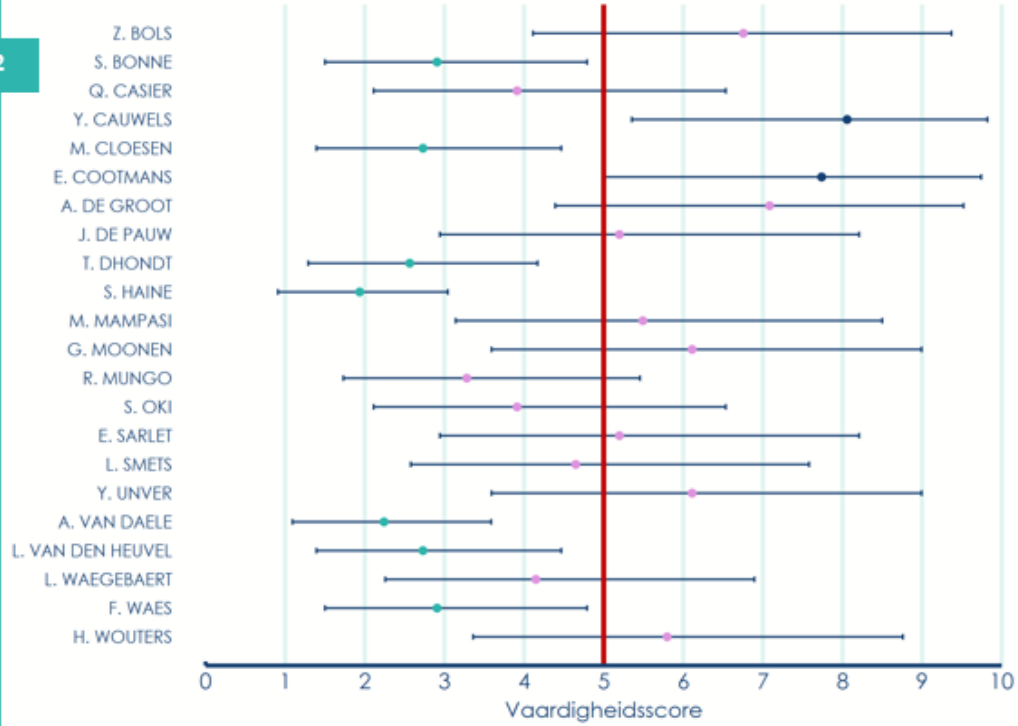

SITUERING VAN DE SCHOOL

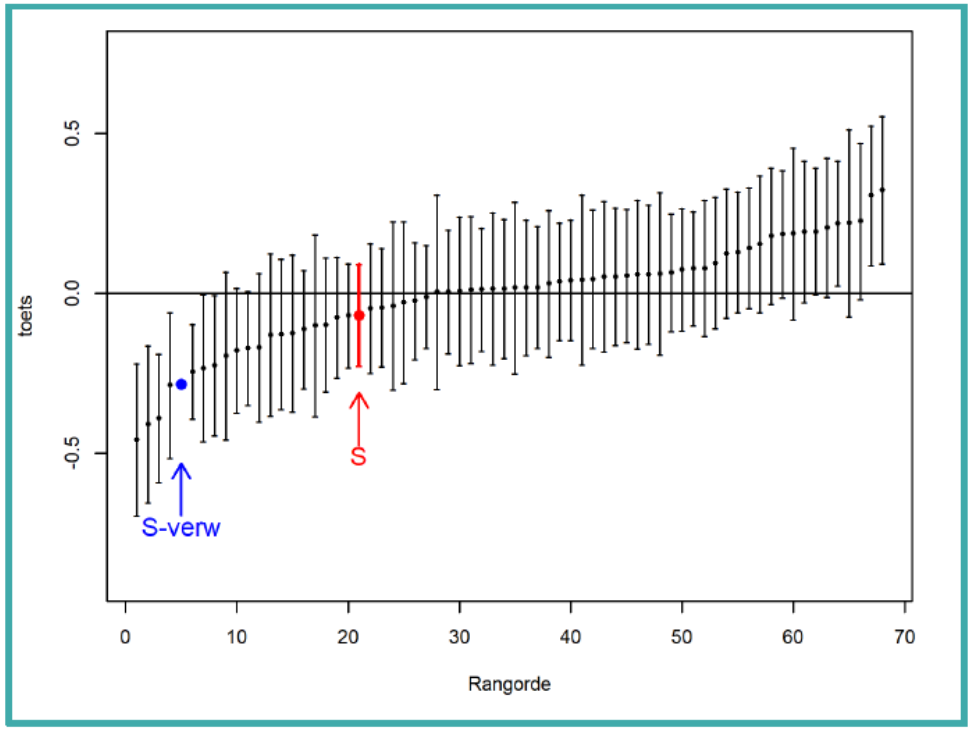

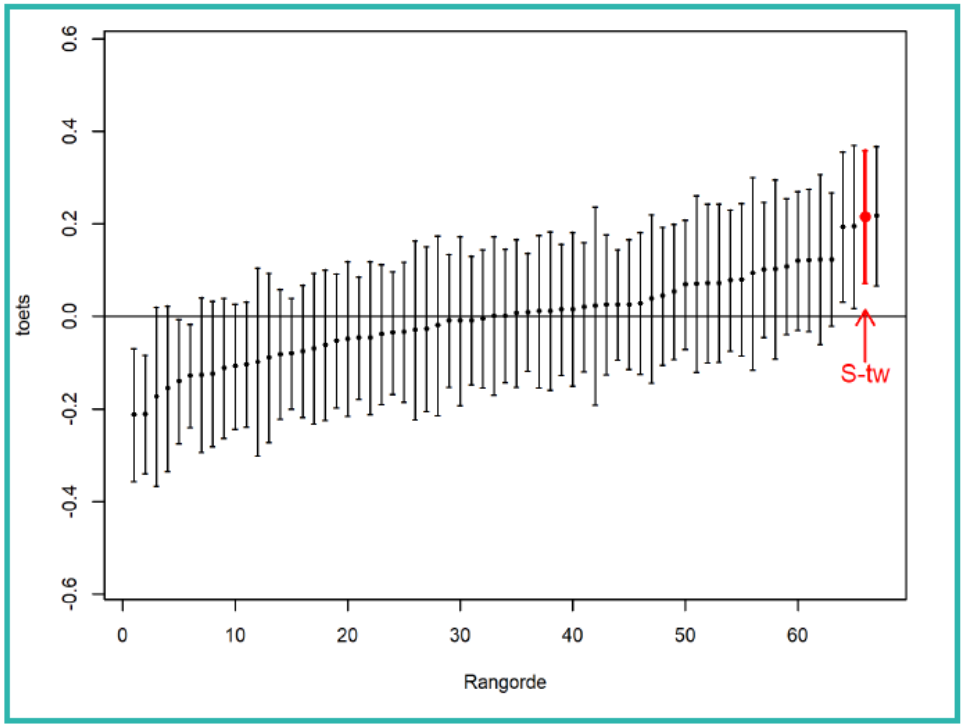

OVERZICHT

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

- Situering binnen peilingen
- Onderzoekslogica
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Schoolfeedback bij paralleltoetsen
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Gebruik
- Besluit

GEBRUIK PARALLELTOETSEN 2018-2019

Doelgroep	Totaal aantal scholen	Aantal scholen dat minstens één paralleltoets afnam voor deze doelgroep	
		n	%
zesde leerjaar BaO	2258	182	8
einde 2de lj. SO 1e graad A-stroom	710	41	6
einde 2de lj. SO 1e graad B-stroom	401	7	2
einde 2de lj. SO 2de graad ASO	400	17	4
einde 2de lj. SO 3de graad ASO/TSO/KSO	663	50	8
einde 2de lj. SO 3de graad BSO	411	17	4

In het najaar van 2019 werden in totaal 1.127 feedbackrapporten opgeleverd (of 38.351 leerlingresultaten)

EVOLUTIE IN GEBRUIK PARALLELTOETSEN

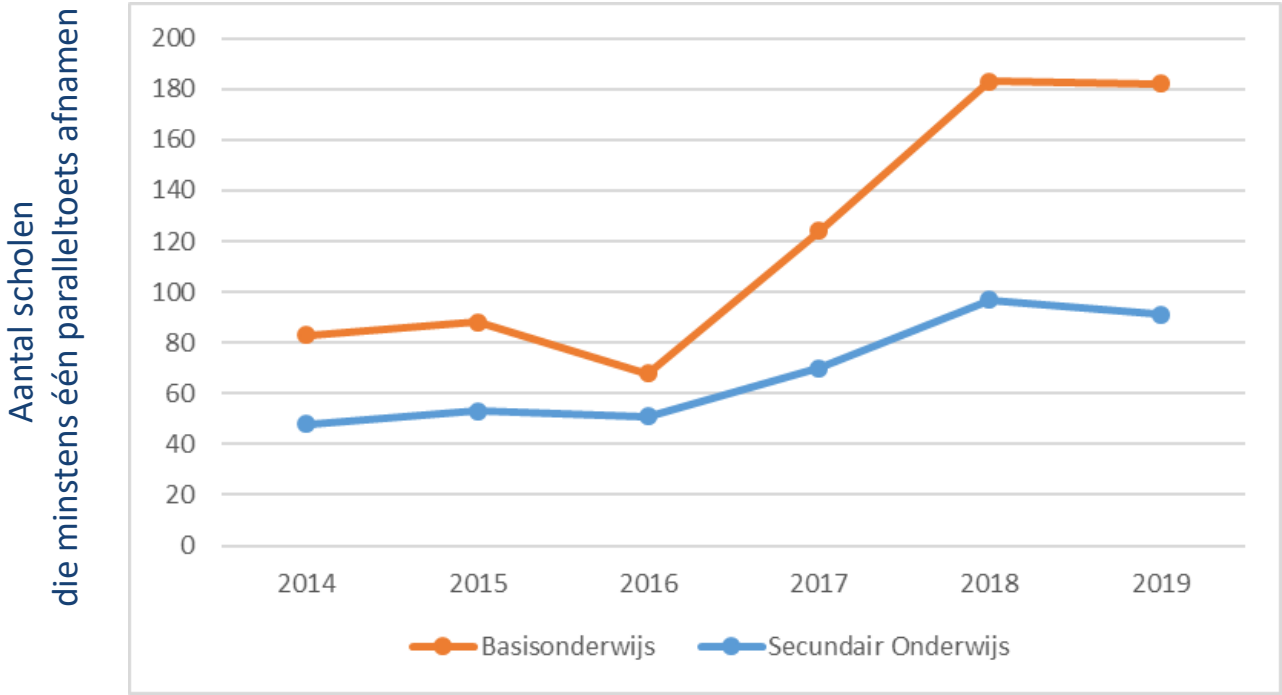

BEGELEIDING VAN SCHOLEN

- Stappenplan ‘Hoe aan de slag met schoolfeedback van peilingen en paralleltoetsen?’

Fases in het gebruik van een schoolfeedbackrapport (Vanhoof & Verhaeghe, n.d.).

BEGELEIDING VAN SCHOLEN

- Stappenplan ‘Hoe aan de slag met schoolfeedback van peilingen en paralleltoetsen?’
  - Opgesteld i.s.m. alle pedagische begeleidingsdiensten
  - Artikel in voorbereiding met concreet praktijkvoorbeeld
  - Vormingen:
    - drie workshops op de inspiratiedagen Nederlands BaO en wiskunde SO1A (november & december 2019)
    - sessies voor alle pedagische begeleidingsdiensten (december 2019; mei & juni 2020)

BEGELEIDING VAN SCHOLEN

- Rol van pedagogische begeleiders faciliteren en ondersteunen (cf. vormingen)

- Cf. doctoraat i.s.m. Jan Vanhoof (UAntwerpen)
  - bv. gebruikersonderzoek naar effectief gebruik van schoolfeedback

OVERZICHT

STEUNPUNT TOETSONTWIKKELING EN PEILINGEN

- Situering binnen peilingen
- Onderzoekslogica
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Schoolfeedback bij paralleltoetsen
  - Leerprestaties leerlingen
  - Schoolprestaties
- Gebruik
- Besluit

PEILINGEN NU

- Uitgebouwd systeem van kwaliteitszorg m.b.t. het Vlaamse onderwijspeil

- Samenwerking met onderwijsactoren
  - Expertenbeoordelingen (toetsitems, praktische proeven)
  - Cesuurbepalingen met experten
  - Resonantiegroepen (voorbereidingsfase, vragenlijsten, interpretatie)
  - Opvolgings- en stuurgroepen

- Ook in te schakelen binnen kwaliteitszorg op schoolniveau via systeem van paralleltoetsen
  - Schoolfeedback specifiek voor leergebied of vak
  - Eigenaarschap bij scholen en leerkrachten

TOEKOMST?

- Beleidsverklaring minister Weyts
  - Leerwinstmetingen voor Nederlands en wiskunde
  - ‘ter vervanging van bestaande proeven’

- Implementatie vergt:
  - gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven
  - het bereiken van de eindtermen
  - de leerwinst van de leerlingen
  - de toegevoegde waarde van de scholen m.b.t. die leerwinst
  - internationale benchmarking (i.e. de scores van elke leerling op Europese schaal)